

ƏMR № 609

Tarix: 01 iyun 2009-cu il

**Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
Sərəncamının elan edilməsi barədə**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin «Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya»nın və «Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı»nın təsdiq edilməsi haqqında 4 may 2009-cu il tarixli 255 nömrəli Sərəncamını

ELAN EDİRƏM:

**“AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN
SƏRƏNCAMI**

**“Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə
Milli Strategiya”nın və “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə
elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı
Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan elmində islahatların aparılması ilə bağlı Dövlət Komissiyasının yaradılması haqqında” 2008-ci il 10 aprel tarixli 2756 nömrəli Sərəncamının 2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə

QƏRARA ALIRAM:

1. “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya” təsdiq edilsin (1 nömrəli əlavə).
2. “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Proqramı” təsdiq edilsin (2 nömrəli əlavə).
3. Bu Sərəncamın 1-ci və 2-ci bəndlərində qeyd olunan Milli Strategiyanın və Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi üzrə əlaqələndirici orqan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası müəyyən edilsin.
4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.
5. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, “4” may 2009-cu il

№ 255

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 4 may
tarixli 255 nömrəli Sərəncamı ilə
təsdiq edilmişdir
1 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya

1. Giriş

Elmin inkişafı Azərbaycanda dövlət siyasətinin mühüm prioritetlərindən biridir. Hazırda beynəlxalq münasibətlərdə siyasi, iqtisadi, elmi-texniki, ekoloji və informasiya xarakterli amillər müstəsna rol oynayır. Bu isə ilk növbədə Azərbaycan Respublikasının milli maraqlarının ödənilməsində elmin inkişafını tələb edir.

Dövlətin sosial-iqtisadi qüdrəti, ölkənin müdafiə qabiliyyəti və milli təhlükəsizliyi, cəmiyyətin mədəni-mənəvi tərəqqisi və xalqın rifahı elmin inkişaf səviyyəsi ilə birbaşa əlaqəlidir. Cəmiyyətin inkişafında elmin fəal iştirakının təmin olunması elmin özünün təkmilləşdirilmiş təşkilati strukturunun yaradılmasını zəruri edir.

Son illər dinamik inkişaf yolunda olan Azərbaycan Respublikası regionun lider dövlətinə çevrilmişdir. Azərbaycanın sürətli sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafı mükəmməl elmi-təşkilati struktur formalaşdırılmasını ön plana çıxarmışdır. Həmin struktur yeni elmi biliklərin əldə olunmasına və onların cəmiyyətin növbəti inkişaf mərhələsinə qədəm qoyması üçün daha əlverişli şərait yaratmalıdır. Qloballaşma dövründə informasiya cəmiyyətinin tələblərinə uyğun olaraq biliklərə əsaslanan iqtisadiyyatın formalaşdırılması Azərbaycanın mövcud intellektual potensialının qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi zərurətini meydana çıxarır.

Hazırda dövlət səviyyəsində aparılan siyasətin nəticəsi olaraq müstəqil Azərbaycanın optimal inkişaf modeli dünyanın inkişaf tendensiyalarına uyğun proqnozlaşdırıldığı kimi Azərbaycanda elmi tədqiqatların prioritetləri də ölkənin mühüm sosial-iqtisadi və ictimai-mədəni problemlərinin həllinə istiqamətləndirilməlidir. Bu baxımdan Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafına, ictimai-siyasi sabitliyinə, milli təhlükəsizliyinə, ölkənin beynəlxalq aləmə fəal inteqrasiyasına, eyni zamanda bu prosesdə maddi-mənəvi dəyərlərin qorunmasına xidmət edən Azərbaycan elminin inkişafı üzrə milli strategiyanın hazırlanmasına ehtiyac yaranmışdır.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya (bundan sonra - Strategiya) elmi tədqiqatların prioritetlərinin dünya elminin inkişaf istiqamətlərinə və ölkənin mühüm ictimai-mədəni məsələlərinin həllinə uyğun müəyyənləşdirilməsinə, biliklərə əsaslanan yeni tipli iqtisadiyyatın formalaşdırılmasına, elm sahəsində idarəetmə sisteminin, elmi infrastrukturun modernləşdirilməsinə, elmi tədqiqat müəssisələrinin və bütövlükdə elmin maliyyələşdirilmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasına, elmi məktəblərin qorunması və elmdə varisliyin təmin edilməsinə, elmin, təhsilin və istehsalın inteqrasiyasına, elmi işçilərin sosial təminatının yaxşılaşdırılmasına, elmin normativ hüquqi bazasının və informasiya təminatının gücləndirilməsinə, Azərbaycan elminin beynəlxalq elm məkanına inteqrasiyasına yönəlmiş elm və texnologiyaların inkişafı sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərinin, bu sahədə həyata keçiriləcək tədbirlərin məqsəd, prinsip və yanaşmalarının məcmusudur.

2. Azərbaycanda elmin inkişafı

Ən qədim sivilizasiya mərkəzlərindən biri olan Azərbaycanda elmin zəngin tarixi və ənənələri vardır. Azərbaycan alimləri əsrlər boyu antik dünya elmi irsinin müasir Avropaya çatdırılmasında

yaxından iştirak edərək Şərqlə Qərb arasında elmin varislik əlaqələrinin qorunub saxlanması işinə dəyərli töhfələr vermiş, elmi təfəkkürün müxtəlif sahələrində meydana gətirdikləri dəyərli əsərlərlə bəşəriyyətin elmi-mədəni yüksəlişinə böyük xidmətlər göstərmişlər.

Sivilizasiyaların qovuşuğunda yerləşən və birləşdirici körpü rolunu oynayan Azərbaycanda elmi fikir XIX əsrdən etibarən müasir elmi-nəzəri düşüncənin nailiyyətləri ilə sintez olunub tam yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Bu mərhələdə Azərbaycan ziyalıları öz elmi fəlsəfi dünyagörüşlərində Qərblə Şərqi ən mütərəqqi ideya istiqamətlərini birləşdirməklə yeni keyfiyyətli Azərbaycan mədəniyyəti fenomeninin əsaslarını yaratmağa nail olmuşdur. XIX əsrin 60-80-ci illərində dəfələrlə Azərbaycana gələn böyük rus kimyaçısı Mendeleyevin Bakıda neftin çıxarılması, emalı və daşınmasına dair səmərəli təkliflərindən sonra burada neft sənayesinin sürətli inkişafı, eləcə də Nobel qardaşları, Rotşild və digər sahibkarlarla yanaşı milli burjuaziyanın fəaliyyəti, onların o dövr üçün yeni olan texnologiyaları yaratması və tətbiqi də Azərbaycan elmi fikrinin inkişafına müsbət təsir göstərmişdir. Bakı getdikcə dünyanın tanınmış mühəndis və alimlərinin cəmləşdiyi bir şəhərə, Avrasiya məkanında transregional nəqliyyat qovşağına, bütün sənaye sahələrinin inkişafına təkan verən enerji mərkəzinə çevrilmişdir. Həmin dövrdə burada əldə edilən çoxsaylı elmi və texniki nəticələr, o cümlədən 1847-ci ildə neftin sənaye üsulu ilə çıxarılması dünyada ilk dəfə məhz Azərbaycanda reallaşmışdır. Bakı Dövlət Universitetinin təsis olunması, Azərbaycanı öyrənən müxtəlif yönümlü elmi cəmiyyətlərin və qurumların yaradılması elmin gələcək inkişafı istiqamətində proseslərə yeni töhfələr vermişdir.

Azərbaycanda milli elmi fikir XX əsrin birinci yarısından etibarən öz inkişafının növbəti mərhələsini sovet elmi konsepsiyası əsasında davam etdirmişdir. Bu dövrdə respublikada elm və təhsil sürətlə inkişaf etmişdir. Bütün bu proseslərin məntiqi nəticəsi olaraq 1945-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyası təsis edilmiş, bununla da elmi fəaliyyət Azərbaycan elmi fikrinin inkişafı tarixində ilk dəfə mükəmməl təşkilati struktura malik olub sistemli xarakter almışdır.

XX əsrin ikinci yarısında Azərbaycan Elmlər Akademiyası qədim və zəngin ənənələri olan Azərbaycan xalqının intellektual potensialının səmərəli təşkilində, elmin dövrün tələblərindən irəli gələn strateji istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində, fundamental və tətbiqi elm sahələrinin inkişafında müstəsna rol oynamışdır.

Sovet dövrü Azərbaycan elminin nailiyyətlərini aşağıdakı kimi ümumiləşdirmək olar:

- neft və qaz yataqlarının kəşfi, işlənməsi, dənizdə estakadaların yaradılması, dərin özüllər üzərində neftin, qazın çıxarılması, dənizin dibi ilə və digər sahələrdə elmi problemlərin həlli;
- neft maşınqayırma sənayesinin, mürəkkəb geoloji mühitlərdə dərin qazmanın elmi problemlərinin həlli;
- neft kimyasının, neft-kimya sənayesinin inkişafı üçün xammal bazasının, kimya texnologiya komplekslərinin yaradılmasının elmi problemlərinin həlli;
- coğrafi, geoloji və geofiziki tədqiqatlar, filiz və qeyri-filiz, digər faydalı qazıntı yataqlarının tədqiqi;
- mexanika, fizika, riyaziyyat, astronomiya, informatika sahələrində mühüm əhəmiyyəti olan tədqiqatların aparılması və nüfuzlu elmi məktəblərin yaradılması;
- əkinçiliyin, torpaqşünaslığın, meliorasiya və su təsərrüfatının elmi problemlərinin həlli;
- ərazinin flora, fauna və torpaq ehtiyatları, növ tərkibi, mühafizəsi və səmərəli istifadəsinin elmi problemlərinin həlli;
- fiziki-kimyəvi və molekulyar biologiya, gen mühəndisliyi, bionika, seleksiya sahəsindəki tədqiqatlar nəticəsində onlarla yeni yüksəkməhsuldar bitki sortlarının, kənd təsərrüfatı heyvan cinslərinin yaradılması;
- protozoologiya, geobotanika, fiziologiya sahəsində sanballı elmi məktəblərin əsasının qoyulması;
- tibb elminin müxtəlif sahələri üzrə tədqiqatlar və yerli təbii dərman və mineral mənbələrinin aşkar edilməsi, səhiyyə üçün yeni diaqnostika, müalicə və profilaktika üsullarının işlənilib hazırlanması;
- xalqımızın etnogenezinin, arxeologiyasının, etnoqrafiyasının, siyasi, sosial-iqtisadi tarixinin və tarixşünaslığının tədqiqi;
- azərbaycanlı filosof və mütəfəkkirlərin orta əsrlərdə ərəb, türk və fars dillərində çap olunmuş əlyazmalarının, zəngin irsinin tədqiqi;
- Azərbaycan xalqının fəlsəfi və ictimai-siyasi fikrinin və onun əsas inkişaf mərhələlərinin tədqiqi;

- ictimai-ədəbi fikir tarixinin, ədəbiyyatşünaslığın əsas məsələlərinin, ədəbiyyat tarixinin tədqiqi;
 - zəngin Azərbaycan folklorunun toplanılması, kataloqlaşdırılması, təsnifatı, nəşri və tədqiqi;
 - Şərq xalqlarının tarixi, ədəbiyyatı, filologiyası, dilləri, ictimai fikri və din tarixinin tədqiqi, yazılı abidələrin tərcüməsi və nəşri, Şərq ölkələrində cərəyan edən ictimai-siyasi və etnik-mədəni proseslərin araşdırılması;
 - tarixi milli-memarlıq məktəblərinin öyrənilməsi, müasir memarlıq məktəblərinin yaradılması, memarlıq abidələrinin bərpası sahəsində tədqiqatların və sənədsünaslıq elminin inkişafı;
 - ənənəvi milli musiqi mədəniyyətinin öyrənilməsi, müasir peşəkar musiqişünaslıq məktəbinin yaradılması;
 - Azərbaycan dilinin, ədəbi dil tarixinin, dialektlərinin tədqiqi, izahlı, tərcümə, terminoloji lüğətlərin tərtibi, dialektoloji atlas və s.-nin hazırlanması.
- 1990-cı illərin əvvəllərində dünyanın geosiyasi mənzərəsindəki dəyişikliklərin təsiri ilə yaranan dərin iqtisadi və sosial böhran özünü elmdə də kəskin hiss etdirmişdir.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra elmdə islahatların həyata keçirilməsi üçün əlverişli zəmin olsa da, ilk illər elmin ümumi vəziyyətinin təhlili aparılmamış və onun respublikanın inkişaf tələblərinə uyğun istiqamətləri müəyyən edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 yanvar tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafını təşkil və təmin edən, dövlətin elm və elmi-texniki siyasətini həyata keçirən, Azərbaycandakı bütün elmi müəssisələrin və ali məktəblərin elmi tədqiqat fəaliyyətini əlaqələndirən və istiqamətləndirən, Azərbaycan Respublikasını xarici ölkələrdə elmi və elmi-texniki fəaliyyət sahəsində təmsil edən ali dövlət elmi təşkilat statusunun verilməsi ilə Akademiyanın fəaliyyət dairəsi xeyli genişləndirilmiş, Azərbaycanda elmi-texniki potensialı qorumaq və gücləndirmək, biliklərə əsaslanan iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək, mədəniyyəti zənginləşdirmək və xalqın milli mənafeyini qorumaq baxımından onun qarşısına mühüm vəzifələr qoyulmuşdur.

3. Azərbaycan Respublikasında elm sahəsində mövcud vəziyyət

Zəngin və çoxsahəli intellektual potensiala malik Azərbaycan Respublikasında həmin potensialın yaradıcı əməyə - innovasiya ideyalarının real tətbiq sahələrinə çevrilməsi üçün zəruri olan elmi mühit hələ də müasir dövrün tələblərinə tam cavab vermir.

Hazırda Azərbaycan Respublikasında elmi araşdırmalar əsasən aşağıdakı tədqiqat müəssisələrində aparılır:

- AMEA -nın elmi tədqiqat müəssisələri;
- nazirlik, dövlət komitələri, səhmdar cəmiyyətlər və şirkətlərin nəzdindəki sahə elmi tədqiqat müəssisələri;
- ali təhsil müəssisələrində kafedra, laboratoriya və müxtəlif elmi tədqiqat qurumları.

Araşdırmalar gənc nəsildə xüsusən fundamental və tətbiqi elmlərə marağın azaldığını, cəmiyyətdə elmin və alim nüfuzunun zəiflədiyini göstərir.

Azərbaycan Respublikasının elmi kadr potensialı və elmi tədqiqat müəssisələri şəbəkəsi ilə bağlı son on ili əhatə edən statistik göstəricilərə əsasən, ölkədə elmi tədqiqat müəssisələrinin sayı 1998-ci ildə 105 olduğu halda, 2008-ci ildə 97-yə enmişdir. Azərbaycanda elmi fəaliyyətin 63%-i dövlət sektorunun, 26,7%-i ali təhsil müəssisələrinin, 10,3%-i özəl sektorun payına düşür. Elmi tədqiqatla məşğul olanların 77%-i dövlət sektorunda, 9 % təhsil müəssisələrində, 14%-i isə digər təşkilatlarda çalışır.

2008-ci ildə respublika üzrə elmlər doktorlarının sayı 1824, elmlər namizədlərinin sayı 8764 olmuşdur.

Elmlər doktorları əsasən filologiya (271 nəfər), fizika-riyaziyyat (262 nəfər), texnika (237 nəfər), tibb (188 nəfər), kimya (161 nəfər), biologiya (120 nəfər), tarix (106 nəfər), iqtisadiyyat (86 nəfər) və fəlsəfə (70 nəfər) elm sahələri üzrədir.

Elmlər namizədləri əsasən filologiya (1031 nəfər), fizika –riyaziyyat (1027 nəfər), texnika (1017 nəfər), tibb (858 nəfər), kimya (785 nəfər), biologiya (701 nəfər), iqtisadiyyat (617 nəfər), tarix (400 nəfər) və fəlsəfə (307 nəfər) elm sahələri üzrədir.

Elmlər doktorlarının yaş həddi 2008-ci ildə aşağıdakı kimi olmuşdur: 31-39 yaş arası 0,8%, 40-49 yaş arası 8,8%, 50-59 yaş arası 30,6%, 60-69 yaş arası 40,1%, 70 yaşdan yuxarı 19,7%. 31-40 yaş həddində 1 nəfər biologiya, 1 nəfər psixologiya, 5 nəfər səhiyyə, 1 nəfər fizika –riyaziyyat, 1 nəfər fəlsəfə sahəsində olmaqla, ümumilikdə, respublika üzrə cəmi 9 nəfər elmlər doktoru vardır.

Elmlər namizədləri üzrə göstəricilərə gəldikdə isə, onların yaş nisbəti 30 yaşa qədər 2,1%, 31-39 yaş arası 11,7%, 40-49 yaş arası 25,2%, 50-59 yaş arası 30,2% , 60-69 yaş arası 23,7%, 70 yaşdan yuxarı 7,1% olmuşdur. Müxtəlif elm sahələrində 30 yaşadək və 31-40 yaş arasını təşkil edən gənclik yaş həddində olan elmlər namizədlərinin sayı orta səviyyədəndə azdır. Respublika üzrə elmlər doktorları və elmlər namizədlərinin yaş tərkibi dünya elmi ilə müqayisədə Azərbaycan elmində təhlükəli həddə gəlib çatan qocalma tendensiyasından xəbər verir.

Elmin maliyyələşdirilməsi sahəsində də mövcud vəziyyət qənaətbəxş deyil. Əgər 1980-1990-cı illəri əhatə edən dövrdə büdcədən elmə sərf olunan xərclərin ÜDM-də payı 0,3-0,5% hüdudlarında idisə, 1998-2008-ci illər ərzində bu rəqəm 0,2% təşkil etmişdir.

Ali məktəblərdə elmi tədqiqatlara ayrılan vəsaitin həcmi və elmi sektorda çalışan əməkdaşların sayı heç də qənaətbəxş sayıla bilməz. Bütövlükdə Azərbaycan elminin maddi-texniki bazası olduqca köhnəlmiş hesab edilməlidir. Elmi təşkilatların əsas fondlarındakı avadanlıqların yaşı 20 ildən artıqdır. Patent aktivliyi baxımından da bu təşkilatların fəaliyyəti qaneedici deyil.

Bütövlükdə Azərbaycan elminin bugünkü vəziyyəti dövlətin innovasiya siyasətinin təminatı etibarilə müasir tələblərə cavab vermir. Azərbaycan elmi həm struktur cəhətdən, həm də aparılan tədqiqatların mövzu və əhatə dairəsinə görə əsasən sovet dövründə formalaşmış qəliblər çərçivəsində qalmaqdadır.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikasının elmi potensialının üzləşdiyi sosial-iqtisadi problemlərin hələ də kifayət qədər həllini tapmaması, aparıcı elmi məktəblərin inkişafı üçün məqsədli tədbirlərin ləng həyata keçirilməsi, cəmiyyətdə alimin və yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin sosial dəyərinin lazımı səviyyədə qiymətləndirilməməsi, peşəkar elmi kadrların azalması, elmdə qocalma tendensiyasının güclənməsi, formal elmi tədqiqatların aparılması və s. Azərbaycan elmi ilə yanaşı, ölkənin perspektiv sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafı üçün ciddi problemlər yaradır. Vəziyyətin bu səviyyədə davam etməsi və problemlərin aradan qaldırılmaması Azərbaycan elminin və onun nailiyyətlərinin rəqabətədavamlılığına, dünya birliyi ölkələri sırasında texnoloji baxımdan mövqe tutmasına mane olmaqdadır. Strategiya bu sahədə yaranmış vəziyyəti qısa vaxt ərzində və mərhələli şəkildə dəyişməyi, görülməli olan işlərin strateji istiqamətlərini və icra mexanizmlərini müəyyənləşdirməyi qarşısına məqsəd qoyur.

4. Strategiyanın məqsədləri

Strategiyanın əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- Azərbaycan elminin strukturunu və tərkibini ölkənin mövcud və perspektiv tələbatları baxımından müəyyən etmək;
- Ölkədə elmin dünya elmi, texnikası və texnologiyalarının prioritet istiqamətlərinə uyğun təşkilini təmin etmək;
- Elmin ölkənin iqtisadi inkişafında rolunu artırmaq;
- Elm sahəsində mövcud kadr potensialını, o cümlədən elmi tədqiqat problemləri ilə məşğul olan mütəxəssis və eləcə də elmdə peşəkar idarəçilik funksiyalarını həyata keçirməyə qadir olan kadrların hazırlığını təmin etmək;
- Azərbaycan Respublikasında fundamental və tətbiqi tədqiqatların prioritetlərini ölkənin mühüm sosial-iqtisadi və ictimai-mədəni məsələlərinin həllinə uyğun müəyyənləşdirmək;
- Fundamental elmlər üzrə tədqiqatları genişləndirmək;
- Elm və texnika sahəsində idarəetmə sistemini təkmilləşdirmək;
- Elmi tədqiqat müəssisələrinin və bütövlükdə elmin maliyyələşdirilmə mexanizmlərini təkmilləşdirmək;
- Elmi-texniki infrastrukturunu modernləşdirmək;
- Elmin normativ hüquqi bazasını yaratmaq;
- Yüksək ixtisaslı elmi kadrları hazırlamaq;
- Elmi məktəblərin qorunmasına və varisliyin təmin edilməsinə nail olmaq;

- Elmin, təhsilin və istehsalın inteqrasiyasını təmin etmək;
- Elmi işçilərin sosial vəziyyətini əsaslı şəkildə yaxşılaşdırmaq;
- Elmin informasiya təminatını gücləndirmək;
- Beynəlxalq elmi əlaqələri dərinləşdirmək;
- Azərbaycan elminin beynəlxalq elm məkanına inteqrasiyasını gücləndirmək;
- Elmi tədqiqatların və innovasiya siyasətinin səmərəsini artırmaq;
- Ölkəni texnoloji cəhətdən modernləşdirmək;
- Elmi potensialın ölkənin milli təhlükəsizliyində fəal iştirakına nail olmaq;
- Xalqımıza məxsus milli-mənəvi dəyərlərlə bağlı istiqamətlərdə bir çox məsələləri yenidən azərbaycançılıq məfkurəsi mövqeyindən araşdırmaq;
- Elmi potensialı ölkənin sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafına yönəltmək.

5. Strategiyanın vəzifələri

Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafı dövlətin iqtisadi, siyasi, sosial, hüquqi, mənəvi, mədəni və milli təhlükəsizlik sahələrini əhatə edən siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Bu baxımdan Strategiya aşağıdakı vəzifələri nəzərdə tutur:

- təbiət, texnika, ictimai və humanitar elmlərin, fənlərarası problemlərlə əlaqəli araşdırmaların inkişafı, o cümlədən ətraf mühitin etibarlı mühafizəsi, davamlı inkişafı, həmçinin təbabətin fundamental problemləri ilə bağlı məsələlərin əsaslı şəkildə tədqiqi;
- fundamental elmlər üzrə tədqiqatların genişləndirilməsi məqsədi ilə zəruri maddi-texniki bazanın yaradılması;
- dövlətin iqtisadi, siyasi, sosial və digər sahələrdə yüksəlişini təmin etmək məqsədi ilə elm və texnologiyaların nailiyyətlərinin tətbiqi;
- milli-mənəvi dəyərlərin, Azərbaycan mədəniyyəti və tarixinin obyektiv, konseptual və kompleks şəkildə araşdırılması;
- ictimai və humanitar elm sahələrində keçmiş sovet metodologiyası ənənələrinin milli maraqlara uyğun yanaşmalarla, o cümlədən azərbaycançılıq fəlsəfəsi əsasında formalaşdırılmış yeni prinsiplərlə əvəzlənməsi;
- elmi və texniki nailiyyətlərdən sui-istifadənin qarşısının alınması;
- elmi araşdırmalarda və eksperimentlərdə etik prinsiplərə riayət edən texnologiyaların və mexanizmlərin inkişaf etdirilməsi;
- dövlətin milli təhlükəsizlik siyasətinin həyata keçirilməsində elmin rolunun artırılması;
- humanitar və ictimai elm sahələrinin birgə fəaliyyəti sayəsində azərbaycançılıq məfkurəsinin konseptual elmi əsaslarının işlənməsi;
- elmi işçilərin iş şəraitinin və sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması;
- təbii və texnogen fəlakətlərin, destruktiv sosial proseslərin proqnozlaşdırılması, qarşısının alınmasının elmi əsaslarının hazırlanması;
- insanın bu və ya digər sahədəki fəaliyyət effektivliyinin yüksəldilməsinə yönələn innovasiyaların son dövr texnoloji, iqtisadi, ekoloji, idarəetmə, hərbi, siyasi, mədəni-sosial, hüquqi və s. növlərindən Azərbaycanda da geniş istifadə edilməsi;
- təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə sahəsində araşdırmaların genişləndirilməsi;
- sənayenin sürətli inkişafı və iqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar ekoloji problemlərin həlli istiqamətində tədqiqatların genişləndirilməsi;
- sosial, siyasi, iqtisadi, mənəvi və ekoloji risklərin öyrənilməsi və qarşısının alınması üçün elmi əsasların hazırlanması;
- mədəni və mənəvi-əxlaqi aşınmaların proqnozlaşdırılması və qarşısının alınması üzrə elmi əsasların işlənilib hazırlanması;
- sosial idarəetmənin optimal prinsiplərinin elmi-metodoloji əsaslarının müəyyənləşdirilməsi, praktik-hüquqi modellərin hazırlanması;
- cəmiyyətin bütün fəaliyyət sahələrini əhatə edən elmi monitoring sisteminin yaradılması.

Göstərilən vəzifələrin icrası Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsinə, cəmiyyətin intellektual potensialının inkişafına yönələn əsas amillərdir.

6. Azərbaycan Respublikasının elmi tədqiqat müəssisələrinin sistemli təsnifatı,

elmi və elmi-təşkilati fəaliyyətin dəyərləndirilməsi

Ölkədə mövcud elmi tədqiqat müəssisələrinin elm və innovasiya sahəsində əldə etdiyi göstəricilər, onlara ayrılan vəsaitlərin xərclənməsi və s. haqda məlumatlar mütəmadi toplanılmalı və təhlil edilməli, həmin təşkilatların fəaliyyətinin səmərəsini qiymətləndirməklə onların faydalı iş əmsalı müəyyənləşdirilməlidir.

Təşkilatın elm və innovasiya sahəsində istiqamətlərini dəqiq müəyyənləşdirmək üçün aşağıdakı məlumatlar əsas götürülməlidir:

- təşkilatın statusunu, əsas elmi istiqamətlərini, təşkilati strukturunu əks etdirən ümumi məlumat;
- vəzifələrin fəaliyyət növü, hazırlıq səviyyəsi və təhsilə görə strukturunu əks etdirən işçi potensialı haqqında məlumat;
- maliyyə mənbələrini, real məsrəfləri, elmə və innovasiyalara sərf olunan xərclərin həcmi əks etdirən maddi-texniki potensial haqqında məlumat;
- elmi tədqiqatların həyata keçirilməsi üçün yararlı sahəni, elmi cihazların kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərini əks etdirən maddi-texniki potensial haqqında məlumat;
- istehsalatda geniş tətbiqini tapmış texniki və texnoloji nailiyyətlərin siyahısını, verdiyi nəticələri və bu nəticələrin respublika iqtisadiyyatına gətirdiyi maddi gəlirləri əks etdirən tətbiqi nailiyyətlər haqqında məlumat;
- dərc olunmuş elmi işləri, alınmış patentləri, elmi və texnoloji işləmələri, təşkil olunmuş beynəlxalq və milli tədbirləri, elm və innovasiya sahəsində qanunverici və başqa normativ aktları, proqramları, layihələri, ekspertiza qərarlarını əks etdirən innovasiya sahəsində fəaliyyətin nəticələri haqqında məlumat;
- təhsilin bütün pillələri üçün nəşr olunmuş dərs vəsaitlərini, digər təşkilatlarla birgə həyata keçirilən proqram və layihələri, elm və innovasiya sahəsində birgə yaradılmış qurumların bir-biri ilə əlaqələrini əks etdirən ölkədaxili təşkilatlarla əməkdaşlıq haqqında məlumat;
- beynəlxalq və ikitərəfli proqramlar çərçivəsində xarici elmi qurumların fəaliyyətində iştirakı əks etdirən beynəlxalq elmi əməkdaşlıq haqqında məlumat.

Bundan əlavə elmi fəaliyyətin dəyərləndirilməsinin müasir dövrün standartlarına uyğun vahid meyar və prinsipi işlənib hazırlanmalı, elmi tədqiqat müəssisələri haqqında toplanmış məlumatların müvafiq dəyərləndirilməsi nəticəsində elmi fəaliyyətin göstəricilər sistemi yaradılmalıdır.

7. Dövlətin elmi-texnoloji və innovasiya siyasətinin əsas istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi

Elm və texnologiyanın inkişafının, ölkədə qabaqcıl innovasiya sisteminin nəzəri, metodoloji və tətbiqi elmi əsaslar üzərində formalaşdırılması Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin strateji məqsədlərindəndir.

İnnovasiyaların, insanın bu və ya digər sahədə fəaliyyət effektivliyinin yüksəldilməsinə yönələn tətbiqin (patentlər, ixtiralar, kəşflər, yeniliklər, elmi konstruktor işləri və b.) son dövr texnoloji, iqtisadi, ekoloji, idarəetmə, hərbi, siyasi, mədəni-sosial, nüquqi və s. növlərindən Azərbaycanda da geniş istifadə edilməlidir.

Elm və texnologiyaların inkişafına dair dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi zərurəti Azərbaycan Respublikasının sosial, iqtisadi və mədəni inkişaf prioritetlərindən irəli gəlir. Bu siyasətin əsas istiqamətləri aşağıdakılardır:

- fundamental elmlər üzrə araşdırmaların müasir tələblər səviyyəsinə çatdırılması;
- sosial-iqtisadi inkişafın aparıcı istiqamətləri üzrə perspektiv tədqiqatların davam etdirilməsi;
- müxtəlif tədqiqat sahələrində (təbiət, texnika, texnologiya, humanitar və ictimai elmlər üzrə) çalışan alim və mütəxəssislərin elmi fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi;
- elmi tədqiqatların kompleks problem mövzular üzrə aparılması;
- fənlərarası tədqiqatların elmi fəaliyyətin perspektivli sahəsi kimi dəyərləndirilməsi;
- elm və texnologiyaların inkişafının yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirərək onların reallaşdırılması üçün zəmin yaradılması;
- müasir texnologiyaların mənimsənilməsi, yaradılması, elmdə və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində tətbiqi və inkişaf etdirilməsi;

- Azərbaycanın tarixini, arxeologiyasını, coğrafiyasını, mədəniyyətini, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərini, ictimai-fəlsəfi, sosial-hüquqi, ədəbi-bədii fikir tarixini, dilini, etnoqrafiyasını, folklorunu öyrənən ictimai və humanitar elm sahələrinin inkişafının təmin edilməsi;
- Respublikanın flora və faunasının, biomüxtəlifliyinin öyrənilməsi, genetik ehtiyatların və milli genofondunun toplanması, mühafizəsi və beynəlxalq şəbəkəyə daxil edilməsinin təşkili, onların səmərəli istifadəsi üzrə elmi əsasların tədqiqi;
- Innovasiya fəaliyyətinin müasir tələblərə və elmi-praqmatik meyarlara uyğun gücləndirilməsi;
- Elmi potensialın inkişafında iqtisadiyyatın dövlət və qeyri-dövlət sektorlarının qarşılıqlı əlaqələrinin təşkili;
- Elmtutumlu məhsulların istehsalı və ixracı mexanizmlərinin formalaşdırılması;
- Tətbiqi elmi tədqiqatların rəqabətədavamlı sektorunun yaradılması və inkişafı;
- İstehsal və tədqiqat sektorları arasında fəal inteqrasiyanın təşkilinə dəstək verilməsi;
- Innovasiya fəaliyyəti infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, o cümlədən texnoparklar, texnoloji mərkəzlər, biznes inkubatorları şəbəkəsinin genişləndirilməsi;
- Innovasiya fəaliyyətinə dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyinin verilməsi.

8. Elm sahəsində idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi və elmi qurumların strukturunun müəyyənəşdirilməsi

Azərbaycan Respublikasındakı bütün elmi strukturların, AMEA-nin elmi tədqiqat müəssisələrinin, nazirliklərin, dövlət komitələrinin, səhmdar cəmiyyətlərin və şirkətlərin nəzdindəki elmi tədqiqat müəssisələrinin, ali təhsil müəssisələrindəki elmi kafedra və laboratoriyaların vahid prinsip əsasında idarə olunması üçün AMEA-nin və Respublika Elmi Tədqiqatların Təşkili və Əlaqələndirilməsi Şurasının hüquqi səlahiyyətləri müasir tələblərə uyğun olaraq yeniləşdirilməli və genişləndirilməlidir. Respublikada aparılan bütün elmi-tədqiqat işlərinin müntəzəm ekspertizası keçirilməli, nəticələri və səmərəliliyi qiymətləndirilməlidir. Bu istiqamətdə aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur:

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 yanvar tarixli Fərmanına uyğun olaraq ölkənin elmi tədqiqat müəssisələrində həyata keçirilən tədqiqatların vahid mərkəzdən idarə olunması modelinin tətbiqi, müvafiq ekspertizasının aparılması, səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üzrə mərkəzləşdirilmiş nəzarət səlahiyyətlərinin AMEA-ya verilməsi;
- Xarici ölkələrin elmin idarə olunması təcrübəsinin öyrənilməsi və tətbiqi;
- Elmi işçilərin müəyyənəşdirilmiş qaydada müntəzəm olaraq attestasiyasının keçirilməsində obyektivliyin təmin edilməsi, elmi işçilərin fərdi qaydada hesabatlarının dinlənilməsi və yerinə yetirilmiş elmi işlərin dəyərləndirilməsi, elmi təşkilatların faydalı iş əmsalının qiymətləndirilməsi;
- AMEA-nin illik hesabatlarında nazirliklərin, dövlət komitələrinin, səhmdar cəmiyyətlərin və şirkətlərin, özəl qurumların və ali təhsil müəssisələrinin nəzdindəki elmi tədqiqat müəssisə və laboratoriyalarının müvafiq dövr üçün elmi fəaliyyətinə aid yekunların təhlili və qiymətləndirilməsi;
- Azərbaycan elmində islahatların aparılması üçün kompleks tədbirlər planının hazırlanması və həyata keçirilməsi;
- Azərbaycan elminin intellektual potensialının gücləndirilməsinə dair müvafiq tədbirlərin gerçəkləşdirilməsi;
- Alimlərin sosial müdafiəsinin təmin edilməsi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi.

9. Elmi tədqiqatların prioritetlərinin ölkənin strateji, sosial-iqtisadi və ictimai-mədəni məsələlərinin həllinə uyğun müəyyənəşdirilməsi

Azərbaycan Respublikasında elmi tədqiqatların prioritetləri ilk növbədə müasir dünya elminin inkişaf səviyyəsi və tələbləri əsasında müəyyənəşdirilməlidir.

Hər bir ölkənin özünəməxsus sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafından irəli gələn məsələlərlə yanaşı, yeni ümumbəşəri problemlərin (qlobal ekoloji problemlər, ərzaq və içməli su qıtlığı, təbii sərvətlərin tükənməsi və s.) həlli hazırda dünyanın elmi ictimaiyyətini, nüfuzlu elmi

mərkəzlərini, beynəlxalq təşkilatları düşündürür. Azərbaycanın dövlət idarələrinin, ictimai-siyasi təşkilatlarının, ən başlıcası fundamental elmin müxtəlif sahələrində çalışan alimlərinin əsas vəzifələrindən biri bu problemlərə münasibət bildirmək, onların həllinin səmərəli yollarını müəyyənləşdirməkdir. Fundamental tədqiqatlarda aparıcı mövqə tutan AMEA bu məsələlərin həllində xüsusi rol oynamalıdır.

Vahid elmi mərkəz statusu AMEA-nın elmi proqnozlar əsasında müəyyənləşdirdiyi uzunmüddətli elmi istiqamətlərə uyğun olaraq elmi bölmələrdə keçirilən müzakirələr vasitəsilə fundamental elmin müxtəlif sahələrinin mühüm istiqamətləri müəyyən edilməlidir.

Respublikamızın nazirliklərinin, dövlət komitələrinin, şirkət və səhmdar cəmiyyətlərinin və ali məktəblərin nəzdində fəaliyyət göstərən fundamental, xüsusən istehsalata yönəldilən, məqsədyönlü istiqamətdə uğurlu tədqiqat işləri aparən elmi müəssisələrin işinin müasir tələblər səviyyəsində stimullaşdırılması üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirilməli, onların dövlət tərəfindən maliyyələşməsi prinsipləri müəyyən edilməlidir.

Elmi tədqiqatların prioritetləri Azərbaycan dövlətinin sosial-iqtisadi və mədəni sahələrdə vəzifələri ilə uzlaşmalıdır. Elmi biliklərin sosial-iqtisadi inkişafın, ümumən cəmiyyətin təkamülündə yeri və rolu həllini tapmalı, tədqiqatların prioritetlərində sosial-iqtisadi inkişafın təminatı, cəmiyyətin tərəqqisində əhəmiyyətli vurğulanmalı, o cümlədən yanacaq-energetika kompleksinin inkişafı sahəsində elmi tədqiqatlar; informasiya-kommunikasiya sahəsində elmi tədqiqatlar; ətraf mühitin mühafizəsi və bərpa olunan təbii ehtiyatların davamlı inkişafı sahəsində elmi tədqiqatlar; iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilmiş tədqiqatlar; canlı sistemlər haqqında fundamental tədqiqatlar (biologiya, tibb və s.); ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə kənd təsərrüfatının inkişafı üzrə elmi tədqiqatlar; milli təhlükəsizlik və ölkənin müdafiəsinin təmin olunmasına yönəldilmiş elmi tədqiqatlar; milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına, milli tariximizin, mədəniyyətimizin və dilimizin obyektiv və əsaslı konseptual tədqiqinə yönəldilmiş humanitar və ictimai elmlər sahəsində araşdırmalar ölkənin sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi inkişafına uyğun prioritet elmi istiqamətlər olaraq qəbul edilməlidir.

10. Elmi infrastrukturun modernləşdirilməsi

Elmi infrastruktur elmi fəaliyyətin texniki, sosial, maddi və yaradıcılıq təminatı şəbəkəsi olaraq öz optimallığı ilə fərqlənməlidir. Burada həm elmi fəaliyyətin müasir tələblərə uyğun təşkili, həm də texniki təminatın modernləşməsi vəhdət təşkil etməlidir.

Elmi tədqiqat müəssisələri şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsində strateji məqsəd tədqiqatların nəzəri və tətbiqi aspektlərinin vəhdətinin təmin edilməsi olmalıdır. Burada elmi-tədqiqat müəssisələrinin ayrılıqda struktur-funksional xüsusiyyətləri ilə onların şəbəkə olaraq struktur keyfiyyətlərinin optimal uyğunlaşdırılması nəzərə alınmalıdır. Elmi tədqiqat müəssisəsinin ştat tərkibi müasir elmin qabaqcıl sahələrinin əsas problemləri üzrə elmi fəaliyyətə əlverişli şərait yaratmalıdır.

Elmi tədqiqat müəssisələri şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi elmi fəaliyyətin idarə edilməsinin optimallaşdırılması fonunda aparılmalıdır.

Elmi infrastrukturunun modernləşdirilməsi təbiət, texnika və humanitar elm sahələrinin sıx əməkdaşlığının təmin olunmasını zəruri edir. Elmi tədqiqatların bu aspektlərinin vahid yaradıcılıq sistemində birləşməsi cəmiyyətin bugünkü həyatının özünəməxsusluğundan və müasir elmi fikir qarşısında dayanan qlobal problemlərdən qaynaqlanır.

Elmi-texniki infrastrukturunun modernləşdirilməsi elmin və innovasiya fəaliyyətinin optimallaşdırılmasını əsas xüsusiyyət kimi nəzərdə tutur. Bu məqsədlə elmi-tədqiqat birliklərinin, innovasiya infrastrukturunun inkişafına xidmət edən qurumların yaradılması və innovasiya sahəsi üçün xüsusi kadrların hazırlanması mühüm vəzifə kimi götürülməlidir.

11. Elmi tədqiqat müəssisələrinin və bütövlükdə elmin maliyyələşdirmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi

Respublikada elmin maliyyələşdirməsi aşağıdakı mənbələr əsasında formalaşdırılmalıdır:

- dövlət büdcəsindən ayrımlar;
- büdcədən kənar vəsaitlər (qrantlar, təsərrüfat müqavilələri əsasında müəyyənləşən maliyyə mənbələri və digər mənbələr);
- Elmin İnkişaf Fondu;

- özəl sektorda aparılan elmi tədqiqatların maliyyələşməsi.

Fundamental, humanitar və ayrı-ayrı prioritet tətbiqi elmi tədqiqatların dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilməsi dövlət sifarişi formasında həyata keçirilir.

Dövlət sifarişinin yerinə yetirilməsində AMEA-ya daxil olan elmi-tədqiqat institutları və müəssisələri, habelə dövlət büdcəsindən maliyyələşən digər elmi-tədqiqat müəssisələri və təşkilatları iştirak edirlər.

Təşəbbüs tədqiqatlarının maliyyələşdirilməsi üçün Elmin İnkişaf Fondu yaradılır. Elmin İnkişaf Fondu elmi kollektivlərə və ya bir qrup alimlərə qrantların verilməsi yolu ilə perspektiv elmi tədqiqatları maliyyələşdirir.

Ayrı-ayrı alimlərin və elmi kollektivlərin Elmin İnkişaf Fonduna maliyyələşdirilmək üçün təqdim etdikləri layihələrin seçimi və qrantların həcmünün müəyyənləşdirilməsi müsabiqə əsasında keçirilir.

12. Beynəlxalq elmi əməkdaşlıq

Azərbaycanda elmin müasir səviyyədə inkişafı digər ölkələrin elmi mərkəzləri ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsindən, yeni biliklərə yiyələnməklə yanaşı, elmi fəaliyyətin təşkilində təcrübə mübadiləsindən, xaricdə kadr hazırlığından bilavasitə asılıdır. Bu məqsədlə aşağıdakı tədbirlərin icrası nəzərdə tutulur:

- beynəlxalq akademik assosiasiyaların və birgə elmi-texnoloji mərkəzlərin yaradılması;
- ortaq elmi tədqiqat proqramlarının işlənməsi və səmərəli koordinasiyası;
- elmi innovasiya siyasətinin beynəlxalq hüquqi əsaslara və normalara uyğun aparılması;
- elmi qurumların dövlətlərarası elmi əməkdaşlığın təşkilində fəal iştirakı;
- dünya elminin nailiyyətlərinin öyrənilməsi və onların ölkənin sosial-iqtisadi sahələrində geniş tətbiqi;
- xarici ölkələrdə təhsil almaq və təcrübə keçmək yolu ilə yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması;
- dünya elminin inkişafı kontekstində Azərbaycan elminin problem və vəzifələrinin öyrənilməsi;
- AMEA-nın ölkənin beynəlxalq elmi layihə və proqramlarını həyata keçirən mərkəz kimi formalaşdırılması;
- Elmi tədqiqatların maliyyələşdirilməsi üçün müxtəlif beynəlxalq fondlardan vəsaitlərin cəlb olunması məqsədi ilə müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi və beynəlxalq təşkilatların qrant müsabiqələrində fəal iştirakın təmin edilməsi;
- Dünya elminin son nailiyyətlərindən istifadə etməklə konkret sosial, iqtisadi, ictimai, mədəni və digər məsələlərin həllində elmi nəticələrin və yeni texnologiyaların xarici ölkələrdən alınması, icarəyə götürülməsi və ya xüsusi kontraktlar formasında onlardan istifadə edilməsi.

13. Yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması

Elmi fəaliyyətin əsas daşıyıcıları yüksəkixtisaslı kadrlardır. Yüksək səviyyəli elmi kadr hazırlığı dedikdə elmi yeniliklərə həssas, nəzəri və metodoloji biliklərə fəal yiyələnən, tədqiqatçı-mütəxəssislərin yetişdirilməsi nəzərdə tutulur. Kadr hazırlığı tədqiqatçıların əvəzedicisi nəslinin davamlı yeniləşməsinə əsaslanır.

Azərbaycanda elm sahəsində kadr hazırlığı üzrə aşağıdakı vəzifələrin həyata keçirilməsi zəruridir:

- cəmiyyətdə elmin nüfuzunun artırılması;
- alimin sosial statusunun açıq və demokratik cəmiyyət quruculuğunun əsas əlamətlərindən biri olmasının təsdiqi;
- gənc alimlərin elmi fəaliyyətinin stimullaşdırılması və onlara fundamental elmi tədqiqatlar aparmaq üçün əlverişli imkanların yaradılması məqsədi ilə müvafiq fondların təşkili;
- elmi kadrların əməyinin stimullaşdırılmasında fərdi yanaşma metodundan istifadə edilməsi;
- Azərbaycanda elmi tədqiqatların mərkəzi olan AMEA-nın yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması sahəsində fəaliyyətinin yeni əsaslar üzərində qurulması;
- Ölkənin ali məktəblərindəki perspektivli gənc tədqiqatçıların AMEA-da xüsusi proqram əsasında təkmilləşdirilməyə cəlb olunması;
- Elmi müəssisələrdə əməkhaqqı və mükafat sisteminin təkmilləşdirilməsi;
- Yüksək ixtisaslı kadrların hazırlığı işinə yeni elmi tələblərə yanaşmanın təmin edilməsi;

- Təhsil haqqında qanunlarda elm və təhsil arasında qarşılıqlı əlaqələrin inkişafına və elmi kadrların hazırlanmasına dair konseptual tezislərin geniş əks olunması;
- Ölkədə müdafiə olunan dissertasiyaların mövzusu və məzmununun müasir elmin inkişaf istiqamətlərinə uyğunluğunun təmin edilməsi;
- Elmi fəaliyyətin idarə olunması üzrə menecer kadrların hazırlanması;
- Elmin İnkişaf Fondu çərçivəsində elmdə gənc kadr potensialının gücləndirilməsi üçün proqramların işlənilib hazırlanması.

14. Elmi məktəblərin qorunması və varisliyin təmin edilməsi

Azərbaycanda elmi-tədqiqat sahəsində ənənələr davam etdirilməli, əqli mülkiyyət, elmi yaradıcılıq və elmi məktəblər daxilində varislik qorunmalıdır. Nəsillərin və elmi ənənələrin davamlı şəkildə əvəzlənməsinin müasir elmin inkişafının əsasını təşkil etməsi prinsipinə riayət olunmalıdır.

Mövcud elmi məktəblərin inkişafı üçün respublikanın elmi tədqiqat institutlarında, nazirlikləri və dövlət komitələri nəzdində fəaliyyət göstərən elmi strukturlarda, ali məktəblərdə və digər qurumlarda aparılan elmi tədqiqatlar əlaqələndirilməli, tədqiqatçılar arasında elmi kommunikasiyalar müasir standartlar səviyyəsində təşkil olunmalı, ənənəvi elmi məktəblər təbliğ edilməlidir. Bu məqsədlə aparıcı elmi istiqamətlər üzrə araşdırmaların davamlı surətdə gənc tədqiqatçılara ötürülməsi üçün xüsusi proqram hazırlanmalı, ali məktəblərin və sahə institutlarının elmi kadrlarla təminatı, maddi-texniki bazası müasir tələblərə uyğun yeniləşməli, tədqiqatların təşkili, idarəedilməsi və beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməlidir.

Elmi varisliyin təmin edilməsi Azərbaycanın və dünyanın qabaqcıl ölkələrindəki elmi ənənələrin sintezinə nail olmaqla yeni elmi tədqiqat ənənəsinin yaranmasına, ölkənin elm üzrə qabaqcıllar sırasına çıxmasına xidmət etməlidir.

15. Elmi tədqiqat qurumlarının maddi-texniki bazasının müasir tələblərə uyğunlaşdırılması

Azərbaycan Respublikasının əksər elmi müəssisələrinin inzibati binaları, laboratoriyaları və konstruktor büroları, təyinatından asılı olmayaraq, onlarda mövcud olan avadanlıqlar keçmiş SSRİ dövründən qalmış, istər texniki vəziyyəti baxımından, istərsə də mənəvi cəhətdən köhnəlmişdir. Bu sahədə Azərbaycan elminin prioritet istiqamətlərinə uyğun olaraq vəziyyətin əsaslı şəkildə yaxşılaşdırılması üçün respublikanın elmi müəssisələrində elmi-texniki bazanın modernləşdirilməsi sahəsində təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirilməlidir. Elmi müəssisələrin texniki avadanlıqla təchizatında onların statusu, reytingi və real ehtiyacları obyektiv olaraq nəzərə alınmalıdır.

Elmi müəssisələr strateji tədqiqatlar üçün zəruri olan müasir elmi cihazlarla, kompleks avadanlıqla təmin edilməli, iş şəraiti yaxşılaşdırılmalıdır. Bütçə hesabına maliyyələşdirilən elmi müəssisələrin inzibati binaları, laboratoriyaları və onların maddi-texniki təminatı dünya standartlarına cavab verməlidir. Həmçinin elmi tədqiqat müəssisələri müasir laboratoriya korpusları və avadanlıqla təmin olunmalı; laboratoriyalar müasir informasiya və kommunikasiya şəbəkəsi ilə təmin edilməli; laboratoriyalar aparılan elmi tədqiqatların təyinatına uyğun reaktiv və yardımçı maddələrlə təmin edilməli; elmi tədqiqat müəssisələri müvafiq bazalar və sınaq-təcrübə sahələri ilə təmin edilməli; çöl ekspedisiyaları üçün dayaq məntəqələrinin yaradılması sahəsində işlər yaxşılaşdırılmalı, nəqliyyatla lazımı səviyyədə təminat inkişaf etdirilməli; alimlərin iş şəraiti müasir dünya standartlarına uyğunlaşdırılmalı; müxtəlif elm sahələrində alınmış nəticələrin, xüsusilə ictimai-humanitar elm sahələrindəki ədəbiyyatın nəşri sahəsində təxirəsalınmaz tədbirlər görülməlidir.

16. Elm, təhsil və istehsalın inteqrasiyası

Elmi tədqiqatların müasir nəzəri və metodoloji üstünlükləri onların tətbiqi imkanları və təhsillə əlaqəsi ilə müəyyənləşdirilir. Informasiya cəmiyyətində mükəmməl bir sistemin tərkib hissələri kimi elmin, təhsilin və istehsalatın inteqrasiyasının mərkəzində bilik dayanır.

Azərbaycan Respublikasının bu sahədə aparıcı ölkəyə çevrilməsi prosesi mərhələli xarakter daşmalı, ilk addım kimi mövcud elmi, metodoloji, tədris və istehsal bazası əsasında inteqrasiyası əldə olunmalıdır. Bu istiqamətdə aşağıdakı vəzifələrin həyata keçirilməsi məqsəduyğundur:

- elmin son nailiyyətlərinin ali məktəblərin tədris proqramlarına daxil edilməsi, elmi biliklərlə qabaqcıl tədris üsullarının vəhdətinə nail olunması;

- ali məktəblərdə elmi-tədqiqat fəaliyyətinin səmərəli təşkili məqsədi ilə AMEA-nın görkəmli alimlərinin rəhbərliyi altında xüsusi problemlərə aid elmi laboratoriyaların yaradılması;
- elm, təhsil, mədəniyyət sistemlərinin prioritet sahələrinin inkişafı üçün elmi kadr potensialının hazırlanması;
- özəl ali təhsil müəssisələrində elmi tədqiqat işlərinin aparılması sahəsində fəaliyyətin təşkili və təkmilləşdirilməsi;
- elmin müxtəlif sahələri arasında üzvi əlaqələr sayəsində vahid biliyin formalaşdırılması;
- dünya elmində texniki və humanitar sahələr arasında bağlılıq yaradan yeni universal elmi tədqiqat istiqamətlərinin intensiv inkişafının, ümumiləşdirici elmi metodologiyaların təhsil prosesində nəzərə alınması;
- fənlərarası tədqiqat sahələrinin, informasiya-kommunikasiya vasitələrinin, yeni elmi monitoring sistemlərinin ali məktəblərdə tədrisin tərkib hissəsinə çevrilməsi;
- elmin innovasiya fəaliyyətinin gücləndirilməsi, tədqiqatların bilavasitə tətbiqi mexanizminin hazırlanması;
- elmi fəaliyyətdə nəzəri nəticələrin, monitoringin və elmi proqnozlaşdırmanın vəhdətinin təmin edilməsi;
- intellektual məhsul bazarının strukturunun təkmilləşdirilməsi, elmi tədqiqatların nəticələrinin tətbiqi üzrə vasitəçi fəaliyyət şəbəkəsinin yaradılması;
- yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasının vacibliyi nəzərə alınmaqla, aparıcı və zəruri elm sahələrinin tətbiqi metodologiyasının hazırlanması və inkişaf etdirilməsi;
- müasir inkişafın tələblərinə uyğun olaraq iqtisadiyyatın bütün sahələrində elmi nailiyyətlərdən optimal istifadə edilməsi;
- məqsədyönlü fundamental araşdırmalara əsaslanan biliklərin, nəzəri tədqiqatların ən qısa zamanda istehsalata tətbiqinin təmin olunması;
- elmi tədqiqatların, yeni texnologiyaların mənimsənilməsinə və onların cəmiyyətin tərəqqisi üçün istifadə edilməsinə geniş yol açan texnoparkların yaradılması;
- müasir cəmiyyətdə elmin məzmun, funksiya, tədqiqat istiqaməti, tədqiqat miqyası və strateji məqsəd baxımından daha mükəmməl mərhələyə keçməsinə texnoparklardan məqsədyönlü istifadə olunması.

17. Elmi işçilərin sosial müdafiəsi

Elmi işçilərin sosial statusu cəmiyyətdə elmi fəaliyyətin nüfuzunun artmasına, gənc tədqiqatçıların elmə cəlb edilməsinə, cəmiyyətin intellektual səviyyəsinin yüksəlməsinə yardım edən əsas amildir. Alimlərin sosial statusunun yüksəldilməsinə dair proqramlarda beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmalı, Azərbaycanda elmi işçilərin cəmiyyətdə yerini və rolunu müəyyənləşdirməkdə ondan istifadə edilməlidir. Elmi işçilərin sosial durumunun müasir tələblər səviyyəsinə qaldırılması onların bütün bilik və bacarıqlarını elmi tədqiqatlara sərf etməsi üçün zəruri şərtidir. Alimin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması elmin effektivliyinin artırılmasının təməl prinsiplərindən biri kimi qəbul edilir.

Elmi işçilərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirilməli, elm sahəsində çalışanların tibbi sığortası təmin olunmalı, elmi işçilərin fəaliyyəti ərzində ehtimal olunan bədbəxt hadisə və ya qəzalardan sığortalananması proqramı işlənib hazırlanmalı və tətbiq edilməlidir. Alimlərin istirahəti və yaşlı alim nəslinin sosial təminatı ilə bağlı problemlər kompleks həllini tapmalıdır.

18. Elmin normativ hüquqi bazasının yaradılması

Azərbaycan Respublikası hüquqi dövlət olaraq elm sahəsində dövlət siyasətini müəyyən edən, elmi fəaliyyəti, dövlət orqanları ilə elmi və texnoloji məhsulun (işlərin və xidmətlərin) istehsalçıları arasındakı münasibətləri, innovasiya siyasətini bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğun tənzimləyən müvafiq hüquqi normativ bazaya malik olmalıdır.

Elm siyasətinin hüquqi normaları elmin inkişafı üçün zəruri şəraitin yaradılmasına xidmət göstərməlidir.

Elmi işçinin statusu, elm və texnika sahəsində dövlət proqramları və onların icra mexanizmi, innovasiya siyasəti, alim və mütəxəssislərin hüquqlarının qorunması, intellektual mülkiyyət və elmi proqnozlaşdırma haqqında hüquqi sənədlər hazırlanıb müvafiq qaydada qəbul edilməlidir.

Eyni zamanda elmi və texniki nailiyyətlərdən sui-istifadə və elmi araşdırmalarda etik prinsiplərin pozulması hallarının qarşısının alınması müvafiq üsullarla tənzimlənməlidir.

Bu sahələrdə hüquqi bazanın yaradılması ölkənin tarixən əldə etdiyi intellektual sərvəti qorumağa, mövcud intellektual potensialı inkişaf etdirməyə və hər bir yaradıcı adamın hüquqlarını təmin etməyə, elmi proqnozların verilməsinin və onların müvafiq dövlət qurumları tərəfindən icrası prosesinin tənzimlənməsinə imkan yaradacaqdır.

19. Elmin informasiya təminatı

Azərbaycan Respublikasında elmin informasiya təminatının inkişaf etdirilməsi üçün aşağıdakı istiqamətlərə diqqət yetirilməlidir:

- ölkə kitabxanalarının elmin müxtəlif sahələrinə aid ədəbiyyatla təmin olunmasının yaxşılaşdırılması;
- informasiya mübadiləsi üçün qabaqcıl telekommunikasiya infrastrukturunun yaradılması;
- müasir informasiya texnologiyalarından, elektron jurnallardan, telekonfranslardan və s.-dən istifadənin inkişaf etdirilməsi;
- elmin müxtəlif sahələrində kompüter vasitəsilə sınaqların aparılması;
- fənlərarası yanaşma çərçivəsində elmi modellərdən və göstəricilərdən ibarət Milli İnformasiya Bankının təşkili;
- elmin təkilini, idarə olunmasını və alınmış elmi nəticələrin tətbiqini gücləndirmək məqsədi ilə “elektron elm” modelinin hazırlanması;
- yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi.

Elmin informasiya təminatının yaxşılaşdırılmasına yönələn bu tədbirlər müasir informasiya cəmiyyətinə keçid şəraitində elmin baş verən proseslərlə kompleks uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur.

20. Yekun müddəalar

Bu Strategiya Azərbaycan Respublikasında elmi qurumların strukturunun müəyyənləşdirilməsi, tədqiqatların müasir standartlar səviyyəsində aparılması və maliyyələşdirilməsi, ölkənin elmi kadr potensialının artırılması və onun sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, Azərbaycan elminin beynəlxalq elm məkanına inteqrasiyası, bütövlükdə elmin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Strategiya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 yanvar tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizamnaməsinə, elmi fəaliyyətin təşkili və nizamlanması sahəsində mövcud əsasnamələrə, elm sahəsində mövcud normativ hüquqi aktlara əsaslanır.

Sənədin müddəaları tək-cə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ixtisaslaşdırılmış elmi tədqiqat institutlarının deyil, ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə dövlət siyasətinə cavabdeh olan rəsmi strukturların qarşısında təxirəsalınmaz tələblər irəli sürür. Bu baxımdan strategiyanın həyata keçirilməsi elmi qurumlarla müvafiq icra orqanlarının birgə fəaliyyətinin, qarşılıqlı əməkdaşlığının əhəmiyyətini artırır. Strategiya Azərbaycanın elmi potensialının, onun innovasiya siyasətinin və kadr hazırlığının imkanlarına əsaslanır.

Strategiya Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafını təşkil və təmin edən, dövlətin elm və elmi-texniki siyasətini həyata keçirən, respublikadakı bütün elmi müəssisələrin və ali məktəblərin elmi tədqiqat fəaliyyətini əlaqələndirən və istiqamətləndirən, Azərbaycan Respublikasını xarici ölkələrdə elmi fəaliyyət sahəsində təmsil edən ali dövlət elmi təşkilatı olan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının bundan sonrakı fəaliyyətində onun üzərinə xüsusi vəzifələr və məsuliyyət qoyur.

Strategiyanın müddəaları dövlət orqanlarının iştirakı ilə ictimai birliklər, qeyri-hökumət təşkilatları, tədqiqat mərkəzləri, şirkətlər tərəfindən ölkənin elm, təhsil, səhiyyə, rabitə, mədəniyyət, incəsənət, diplomatiya, hərbi, sənaye, energetika, istehsal və digər qurumlarında elmi fəaliyyətin əlaqələndirilməsi vasitəsilə həyata keçirilməlidir.

Strategiya Azərbaycan Respublikasının milli maraqlarının və təhlükəsizlik siyasətinin əsas istiqamətlərinin elmi və texnoloji amillərini müəyyən edir, ölkədə demokratik, hüquqi dövlət quruculuğuna, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafına, davamlı iqtisadi və sosial tərəqqiyə xidmət göstərir.

Strategiyanın müddəalarına uyğun tədbirlər “Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Proqramı”na əsasən həyata keçiriləcəkdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il
4 may tarixli 255 nömrəli Sərəncamı ilə
təsdiq edilmişdir
2 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Proqramı

1. Giriş

Son illər ölkəmizdə aparılan uğurlu islahatlar, quruculuq işləri, iqtisadiyyatda baş verən irəliləyişlər, neft və qeyri-neft sektorunun inkişafı müsbət nəticələrə gətirib çıxarmış, regionların sosial-iqtisadi inkişafı, əhəlinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri olan elm sahəsində də ardıcıl işlər davam etdirərək elmi-texniki potensialın qorunub saxlanması, yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması, cəmiyyətdə elmi işçilərin nüfuzunun artırılması istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirilmiş, bir sıra mühüm qərarlar qəbul olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 yanvar tarixli Fərmanına əsasən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafını təşkil və təmin edən, dövlətin elm və elmi-texniki siyasətini həyata keçirən, Azərbaycan Respublikasındakı bütün elmi müəssisələrin və ali məktəblərin elmi-tədqiqat fəaliyyətini əlaqələndirən və istiqamətləndirən, Azərbaycan Respublikasını xarici ölkələrdə elmi və elmi-texniki fəaliyyət sahəsində təmsil edən ali dövlət elmi təşkilatıdır.

Hazırda AMEA-da elmi fəaliyyətin səmərəliliyinin daha da artırılması, elmi texniki potensialın qorunması və inkişaf etdirilməsi, ölkəmizin digər elmi müəssisələrində və ali məktəblərində aparılan fundamental və tətbiqi tədqiqatların əlaqələndirilməsi, onların nəticələrinin sosial-iqtisadi və digər sahələrdə tətbiqinin təmin edilməsi, elmi kadrlardan düzgün istifadə edilməsi məqsədi ilə müəyyən tədbirlər görülür.

Lakin bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri elmi fəaliyyət sahəsində əsaslı islahatların aparılmasını, elmi nailiyyətlərin və yeni texnologiyaların praktikada tətbiqi üçün daha səmərəli mexanizmlərin işlənilib hazırlanmasını zəruri edir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 10 aprel tarixli Sərəncamına əsasən Azərbaycan elmində islahatların aparılması ilə bağlı Dövlət Komissiyası yaradılmışdır. Dövlət Komissiyasına Respublikamızda 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın və həmin strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Proqramının hazırlanması tapşırılmışdır.

Dövlət Komissiyası mühüm sosial-iqtisadi problemlərin həllində elmin və texnikanın rolunun yüksəldilməsi, dövlətin informasiya ehtiyatlarının artırılması və innovasiya proseslərinin sürətləndirilməsi məqsədi ilə elmi fəaliyyətin, onun idarəetmə sisteminin və maliyyələşdirilməsinin təkmilləşdirilməsinə dair Dövlət Proqramı hazırlamışdır. Bu Proqrama əsasən 2015-ci ilədək elm sferasında islahatların aparılması, onun idarəetmə və təşkilat sisteminin təkmilləşdirilməsi, elmi tədqiqat istiqamətlərinin dəqiqləşdirilməsi, kadr hazırlığının yaxşılaşdırılması, elmi və elmi xidmət müəssisələrinin işinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi istiqamətində bir sıra konkret tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

2. Proqramın məqsədi

Proqramın məqsədi Respublikanın alim və mütəxəssislərinin təbiət, texnika, humanitar və ictimai elmlərin aparıcı istiqamətlərində fundamental və tətbiqi tədqiqatların inkişafına yönəlmiş yaradıcılıq səylərini birləşdirmək, sosial-iqtisadi və mənəvi inkişafın mühüm problemləri üzrə perspektiv tədqiqatları təşkil etmək, elm və texnikanın nailiyyətlərinin praktikada istifadə edilməsi üçün tədbirlər görmək, elmi müasir cəmiyyətimizin qurulmasını təmin edən əsas amilə çevirməkdir.

3. Proqramın əsas vəzifələri

Proqram aşağıdakı əsas vəzifələrin həyata keçirilməsinə yönəldilmişdir:

- fundamental elmin, vacib tətbiqi tədqiqatların, araşdırmaların inkişafını və milli istehsalatın yeni texnologiyalara tələbatını ödəmək məqsədi ilə təşkilati və iqtisadi mexanizmlərin yaradılması;
- elmi, elmi-texnoloji və innovasiya fəaliyyətinin normativ hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi;
- elm və texnologiyalar sahəsində yüksəkixtisaslı elmi və mühəndis kadrların hazırlanması sisteminin təkmilləşdirilməsi;
- dünyadakı müasir meylləri nəzərə alaraq, elmi tədqiqatların və təcrübi işləmələrin prioritet istiqamətlərinin müəyyənəndirilməsi;
- beynəlxalq elmi-texniki əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi;
- elm və təhsilin inteqrasiyası;
- milli innovasiya sisteminin formalaşdırılması;
- elmi işçilərin statusunun, sosial təminatının və gəlirlərinin artırılmasına yönəlmiş qanunvericilik bazasının yaradılması.

4. Gözlənilən nəticələr

Proqramın həyata keçirilməsi ilə aşağıdakı nəticələr əldə olunacaq:

- Azərbaycan Respublikasında təbiət, texnika, humanitar və ictimai elm sahələrində fundamental və tətbiqi tədqiqatlar inkişaf etdiriləcək;
- Azərbaycanın sosial-iqtisadi maraqları, dünya elminin müasir inkişaf meylləri nəzərə alınaraq AMEA-da, respublikanın digər elmi müəssisələrində və ali məktəblərində aparılan fundamental və tətbiqi tədqiqatların prioritet istiqamətləri müəyyənəndiriləcək;
- Qısa və uzunmüddətli məqsədli kompleks elmi proqramlar işlənib həyata keçiriləcək;
- Elmi müəssisələrin yeni statusuna və vəzifələrinə uyğun onların maddi-texniki bazası möhkəmləndiriləcək;
- Elmi, elmi-texnoloji və innovasiya fəaliyyətinin normativ hüquqi bazası gücləndiriləcək;
- Elm və texnologiyalar sahəsində yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması yaxşılaşdırılacaq;
- Beynəlxalq elmi-texniki əməkdaşlıq inkişaf etdiriləcək;
- Elmin maliyyələşdirilməsi sistemi təkmilləşdiriləcək;
- Elmi işçilərin sosial təminatı yaxşılaşdırılacaqdır.

5. Proqramın maliyyələşdirilməsi

Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya və həmin strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlər aşağıdakı maliyyə mənbələri hesabına həyata keçiriləcəkdir:

- Dövlət büdcəsində müvafiq dövlət qurumlarının xərclər smetasında elm üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlər;
- Elmin İnkişaf Fondunun vəsaitləri;
- Büdcədən kənar vəsaitlər (kreditlər, qrantlar, beynəlxalq donorların və maliyyə qurumlarının ianələri və digər mənbələr).

6. Proqramın icrasına dair Tədbirlər Planı

№	Tədbirlərin adı	İcraçılar	İcra müddəti (illər üzrə)
1.	Elmi müəssisələrin fəaliyyətinin monitorinqi, ümumi vəziyyət haqqında geniş hesabatın tərtib edilməsi və müvafiq təkliflərin işlənib hazırlanması	Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2010
2.	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında, ölkədə mövcud olan elmi müəssisələrdə və ali məktəblərdə fundamental və tətbiqi elmi tədqiqatların prioritet istiqamətlərinin müəyyənəndirilməsi	Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2010
3.	Elm, texnologiya və texnikanın prioritet	Milli Elmlər Akademiyası,	2009-2010

	istiqamətlərinə uyğun aparılan fundamental və tətbiqi elmi tədqiqatların planlarının hazırlanması	tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	
4.	Elmi müəssisələrin və ali məktəblərin elmi-tədqiqat işlərinin əlaqələndirilməsi və onların yekunlarına dair hesabatların təhlili, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ümumi yığıncağında müzakirə olunması və təsdiq edilməsi	Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	Mütəmadi
5.	AMEA-da, ölkədə mövcud olan elmi müəssisələrdə və ali məktəblərdə aparılan fundamental və tətbiqi tədqiqatların nəticələrinin müvafiq dövlət proqramları çərçivəsində tətbiqinin təmin edilməsi	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2015
6.	Qısa və uzunmüddətli məqsədli kompleks elmi proqramların işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi	Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2015
7.	Elmi, sosial-iqtisadi və mənəvi-mədəni inkişaf üzrə strateji əhəmiyyətli dövlət proqramlarının, innovasiya layihələrinin hazırlanmasında və ekspertizasında müvafiq elmi müəssisələrin və aparıcı alimlərin iştirakının təmin edilməsi	Nazirlər Kabineti	2009-2015
8.	Elm sahəsində idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərin işlənilib hazırlanması	Milli Elmlər Akademiyası, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2010
9.	Regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı Dövlət Proqramının həyata keçirilməsində bölgələrdə fəaliyyət göstərən elmi müəssisələrin və ali məktəblərin iştirakını təmin etməklə elmin inkişafına nail olmaq üçün təkliflərin hazırlanması	İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi	2009-2015
10.	Xarici ölkələrdə Azərbaycanın tarixi və mədəniyyəti ilə bağlı olan mənbələrin müəyyənləşdirilməsi, əldə edilməsi və tədqiqi istiqamətində tədbirlərin genişləndirilməsi	Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Xarici İşlər Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası	2009-2015
11.	İqtisadiyyatın hərbi və mülki sektorlarına bilik və texnologiyaların ötürülməsi sahəsində elmi fəaliyyətin gücləndirilməsi, ikili təyinatlı texnologiyaların yaradılması və onların istifadəsinin genişləndirilməsi	İqtisadi İnkişaf nazirliyi, Müdafiə Sənayesi Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası	2009-2015
12.	Fundamental elmi əsərlərin, o cümlədən çoxcildli əsərlərin nəşrə hazırlanması və nəşri üçün müvafiq dövlət proqramının işlənilib hazırlanması	Milli Elmlər Akademiyası	2009-2010
13.	Elmin inkişafını təmin edən maliyyələşdirmə sisteminin tətbiqi, 2010-2015-ci illər üçün elmin büdcədən maliyyələşmə proqnozunun Milli Strategiyaya uyğun yenidən işlənməsi	Milli Elmlər Akademiyası, Maliyyə Nazirliyi	2009-2015
14.	Ali məktəblərin elmi tədqiqat bölmələrinin fundamental tədqiqatların aparılmasına cəlb olunması və bu tədqiqatların dövlət büdcəsindən müvafiq qaydada maliyyələşdirilməsinin təmin edilməsi	Milli Elmlər Akademiyası, Maliyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi	2009-2015
15.	Elmi əsərlərin nüfuzlu jurnallarda, nəşriyyatlarda çap edilməsi üçün müvafiq mexanizmin işlənilib hazırlanması	Nazirlər Kabineti, Maliyyə Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası	2009-2010
16.	Ekspedisiyalar və çöl işləri ilə bağlı elmi tədqiqatların səmərəliliyinin artırılması üçün	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası,	2009-2010

	müvafiq maliyyə təminatının və maddi-texniki bazanın yaradılması	Maliyyə Nazirliyi	
17.	Elmin inkişafını təmin etmək üçün mövcud fondların fəaliyyətinin genişləndirilməsi, yeni fondların yaradılması, Elmin İnkişaf Fondunun əsasnaməsinin və fəaliyyəti ilə bağlı digər normativ sənədlərin hazırlanması	Nazirlər Kabineti, Maliyyə Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası	2009-2015
18.	Gənc alimlərin elmi fəaliyyətini stimullaşdırmaq və onların fundamental elmi tədqiqatların aparılmasında yaradıcılıq imkanlarını artırmaq üçün məqsədli proqramların və xüsusi fondların yaradılması	Gənclər və İdman Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi	2009-2015
19.	Dövlətlərarası elmi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, birgə elmi layihə və proqramların həyata keçirilməsi və elmi tədqiqatların maliyyələşdirilməsi üçün beynəlxalq fondlardan vəsaitlərin cəlb olunması	Milli Elmlər Akademiyası, Xarici İşlər Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi	Mütəmadi
20.	Milli Strategiyaya uyğun olaraq elmi potensialın formalaşdırılması üçün xarici ölkələrdə yüksək ixtisaslı elmi mütəxəssislərin hazırlanması və onların elmi müəssisələrdə müvafiq işlə təmin olunması istiqamətində normativ hüquqi bazanın yaradılması	Milli Elmlər Akademiyası, Xarici İşlər Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2009-2010
21.	Milli Elmlər Akademiyası, sahə elmi tədqiqat institutları və ali nəktəb müəssisələrinin birgə fundamental və tətbiqi elmi tədqiqat işlərinin aparılması, həmin institutlarda çalışan alimlər tərəfindən tələbələrin buraxılış işlərinə, magistrantların dissertasiyalarına rəhbərliyin həyata keçirilməsi, elmi-texniki bazadan istifadə edilməsi məqsədi ilə elmi tədqiqat institutlarında və istehsalatda ali məktəblərin bazalarının yaradılması və bu məsələlərin hüquqi əsaslarının işlənilib hazırlanması	Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi, tabeliyində elmi müəssisələr olan dövlət qurumları	2009-2010
22.	“Azərbaycan Respublikasında elmi və elmi-pedaqoji işçilərə alimlik dərəcələri verilməsi üzrə ixtisasların nomenklaturası”nın YUNESKO-nun və digər beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi elmi ixtisas siyahılarına uyğunlaşdırılması	Təhsil Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası, Ali Attestasiya Komissiyası, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi	2009-2010
23.	Elmi müəssisələrin və bu müəssisələrdə çalışan işçilərin attestasiyası sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün normativ hüquqi sənədlərin hazırlanması və təsdiq edilməsi	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2009-2011
24.	Elmi tədqiqat işlərinin yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün elmi müəssisələrin maddi-texniki bazasının müasirləşdirilməsi	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası, Maliyyə Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi	Mütəmadi
25.	Elmi tədqiqat işlərinin istehsalata tətbiqini sürətləndirmək üçün texnoparkların yaradılmasına dair təkliflərin və müvafiq normativ hüquqi sənədlərin hazırlanması	Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi	2009-2011
26.	İdxal olunan elmi cihazlar və avadanlıqlara güzəştli gömrük rüsumlarının və vergilərin tətbiq edilməsi ilə	Nazirlər Kabineti, Dövlət Gömrük Komitəsi,	2009-2010

	bağlı normativ sənədlərin hazırlanması və təsdiq edilməsi	Vergilər Nazirliyi	
27.	Elmi müəssisələrdə müasir informasiya və telekommunikasiya vasitələrinin geniş tətbiqi, internet şəbəkələrinin inkişafı və elektron kitabxanaların təşkili	Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi	2009-2015
28.	Elmi müəssisələr və kitabxanalar üçün müasir standartlara cavab verən binaların tikilməsi və onların müvafiq avadanlıqla təchiz edilməsi	Nazirlər Kabineti, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası, Təhsil Nazirliyi	2009-2015
29.	Elmi işçilərin əməyinin stimullaşdırılması, onların sosial müdafiəsinin, o cümlədən mənzil təminatının yaxşılaşdırılması üçün müvafiq proqramların hazırlanması	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	2009-2010
30.	Elmin inkişaf strategiyasının həyata keçirilməsi ilə bağlı məsələlərin müzakirəsinə həsr edilmiş elmi sessiya, konfrans, simpozium, konqres və qurultayların keçirilməsi	Nazirlər Kabineti, Milli Elmlər Akademiyası	2009-2015

Sərəncamın icrası ilə əlaqədar

ƏMR EDİRƏM:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin «Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiya»nın və «Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı»nın təsdiq edilməsi haqqında 4 may 2009-cu il tarixli 255 nömrəli Sərəncamı icra və rəhbərlik üçün qəbul edilsin.
2. Nazirliyin Elm şöbəsi (G.Hüseynova) aidiyyəti şöbələrlə birgə Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planının hazırlanmasını təmin etsin.
3. Nazirliyin İctimaiyyətlə əlaqə şöbəsi (B.Hüseynzadə) bu əmrin «Təhsil xəbərləri» məlumat-informasiya məcmuəsində dərc olunmasını təmin etsin.
4. Nazirliyin Ümumi şöbəsi (İ.Mirzəyev) bu əmrin çoxaldılaraq yerlərə çatdırılmasını təmin etsin.
5. «Azərbaycan Respublikasında 2009-2015-ci illərdə elmin inkişafı üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı»nda nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı Fəaliyyət Planının hazırlanıb təsdiqə təqdim edilməsinə ümumi rəhbərlik nazir müavini İ.Hüseynovaya həvalə edilsin.
6. Əmrin icrasına nəzarəti öz üzərimə götürürəm.

Misir Mərdanov